

3. KERTOMUKSET KIRJALLISUUDESSA

Käsitteet: myytit, legendat, arkkityyppiset hahmot, sankarin matkan kaava

Kertomuksen piirteitä

- kerrottu tapahtumasarja
- juoni
- syy-seuraussuhteet
- mahdollisuus eläytyä ja samaistua henkilöhahmoihin
- voivat olla tosia tai epätosia

“Kertomusten ikiaikainen suosio perustuu siihen, että ne on helppo muistaa ja ne tarjoavat mahdollisuuden eläytyä, samaistua sekä kokea jännitystä.”

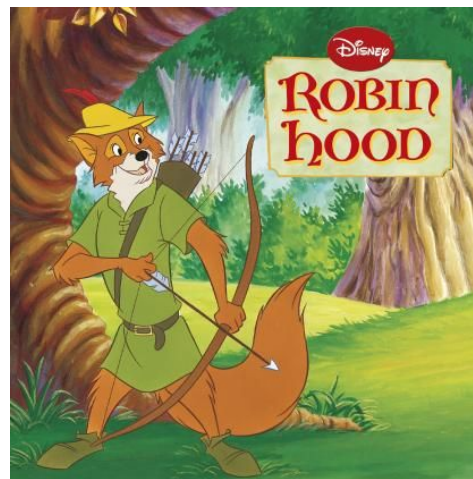
Kertomukset olivat aluksi suullisia

myytit = kertomuksia jumalista ja sankareista, maailman ja kulttuurien synnystä, hyvästä ja pahasta

- *Raamattu*
- *antiikin myytit*
- *Kalevala*

legendat = kertomuksia pyhimyksistä ja heidän ihmeteoistaan

- *Robin Hood*

Tammi 2019

Episodi 2018

Arkkityyppiset hahmot

= hahmoja, jotka toistuvat kertomuksista toiseen samanlaisina

- edustavat jotain ominaisuutta, esim. seikkailunhalua, hallitsemista, kapinaa, viisautta, hoivaamista tai viattomuutta
- arkkityyppiset piirteet voivat yhdistyä samassa hahmossa

Sankarin matkan kaava

juuret ovat kansantarinoissa ja -saduissa

sankari lähtee seikkailuun ja palaa sieltä voittajana

matkan aikana sankari on viisastunut ja kasvanut ihmisenä

sankari
vastustaja
auttaja
viestintuoja
viisas
muodonmuuttaja
kujeilija

Kpl 3 t. 4 & 5

Kertomuksien vanhoja asetelmia pyritään rikkomaan

Valkoinen miessankari →
vähemmistöjen edustajat

Heterokeskeisyydestä pois

Hyvä-paha-asetelma → Pahan
syntytarina

[CM Santiago \(2020\)](#)

4. KERRONTA

Käsitteet: proosa, tarina, juoni, kerronta, kronologinen järjestys, ennakointi, takauma, toisto, nopeutus, hidastus, aukot, kehyskertomus, sisäkertomus

Proosan käsitteitä

Proosa = kertovaa suoranaista kirjallisuutta

Tarina = tapahtumasarja, josta kerrotaan (sisältää henkilöhahmot, tapahtumat ja tarinan maailman)

Juoni = *miten* tapahtumat kerrotaan (tarinan kertomisen järjestys, kronologinen järjestys, takautumat, ennakkoinnit)

Kerronta = juonta laajempi käsite; kerronnan järjestys, rakenne, tempo, kertoja, kerronnan kieli

**MITÄ KUULUU
KERRONTAAN?**

**Kerronnan
tavat**

Onko teksti
kertovaa tekstiä,
kuvausta vai dialogia?

Kertoja

Millainen kertoja on,
ja millaista kieltä
hän käyttää?

**Juoni ja
kerronnan
järjestys**

Mitä tekstissä
tapahtuu?
Eteneekö
teksti
kronologisesti,
vai onko siinä
takaumia tai
ennakointeja?

**Kerronnan
rakenteet**

Onko tekstissä
kehyskertomus
tai sisäkertomuksia?

**Kerronnan
tempo**

Onko tekstissä nopeutuksia,
hidastuksia tai toistoa?

Kehyskertomus ja sisäkertomus

Kehyskertomus = kokoava kertomus, jonka sisällä on toisia kertomuksia (esim. *Decamerone*)

Sisäkertomus = varsinaiseen kertomukseen upotettu lyhyt kertomus

Kerronnan järjestys

Kronologinen kerronta = aikajärjestys

Takauma = kertoja hyppää henkilöhahmon aikaisempiin vaiheisiin

Ennakointi = tapahtuman kertominen etukäteen → pohjustetaan teoksen tapahtumia

Myös eri aikakausissa voidaan liikkua

Kerronnan tempo

Perustempo = teoksen vallitseva tapa kertoa tapahtumista

Toisto = tapahtuma kerrotaan useamman kerran (voidaan kertoa eri näkökulmista)

Nopeutus = kertomus etenee paljon lyhyessä tekstiilassa

Hidastus = kerronta hidastuu merkittävästi (usein kuvausta)

Aukot = jotain olennaista jätetään kertomatta

Esimerkki hidastuksesta ja nopeutuksesta:

<https://materiaalit.otava.fi/web/state-jurdcnjqqgydmirmj4yq/6110d3e1fb8a047b0329e7ba>

Tehtävät

Kpl 4,

t. 2 a, c, d, e, f, g, h, k, m

t. 3

Läksyt

Kpl 3 t.1

Kpl 4 t. 4 (lyhyt novellianalyysi)